4. Drinkwater (I&W)

1. Aanleiding (probleem en doel)

1.1 Wat is de letterlijke tekst in het regeerakkoord of in de communicatie richting TK (doel of maatregel)? Voeg ook de meerjarige budgettaire tabel in t/m 2022 (reeks tabbladen).

	2022	2023	2024	2025	Struc.	Inc.
1. Betaalbaarheid drinkwater door tariefverlaging middels subsidie	4,5	2,25	2,25	2,25	2,25	

Letterlijke tekst uit CA

Caribisch Nederland (€30 miljoen structureel)
Bonaire, Saba en Sint Eustatius (Pagina 5)

- We versterken de arbeidsmarkt van Caribisch Nederland (Bonaire, Saba en Sint Eustatius), met speciale aandacht voor de positie van jongeren, en pakken de armoede aan. Het Akkoord van Kralendijk is het uitgangspunt voor Bonaire.
- We maken heldere afspraken met de bijzondere gemeenten om ervoor te zorgen dat de financiering van basisvoorzieningen structureel op orde is.
- We investeren in de economie van Caribisch Nederland en nemen maatregelen om het leven betaalbaarder te maken. We geven invulling aan de herijking van het sociaal minimum. Dit doen we onder meer door het verhogen van de onderstand, het betaalbaar houden van nutsvoorzieningen en een versnelde overstap op volledig duurzame energie, riolering en een betere drinkwatervoorziening zodat de vaste lasten voor nutsvoorzieningen dalen. We ondersteunen projecten voor meer lokale landbouw zodat er minder voedselimport nodig is en we benutten de enorme kansen voor meer ecotoerisme.
- We gaan de unieke cultuur en natuur van Bonaire, Saba en Sint Eustatius, zowel boven als onder water, beter beschermen.
- In totaal investeren we €30 miljoen structureel.

Natuur en milieubeleidsplan Caribisch Nederland 2020-2030.
(€35 miljoen incidenteel budget)
Financiële Bijlage (pagina 18)

- Incidenteel wordt 35 miljoen euro gereserveerd voor de uitvoering van de eerste fase (tot 2025) van het Natuur en milieubeleidsplan Caribisch Nederland 2020-2030.

1.2 Wat is het probleem dat wordt beoogd op te lossen?

Drinkwater in Caribisch Nederland is duur. Dit komt door de fysisch-geografische en demografische kenmerken van de eilanden. De middelen dienen om de tarieven op de eilanden structureel te kunnen verlagen t.o.v. hun kostprijs.

1.3 Wat is het beoogde budget (meerjarig)?

**bedragen zijn in mln.*	2022	2023	2024	2025	2026	2027 e.v
1. Thans beschikbaar op de IenW begroting	1,6	1,6	3,1	1,5	1,5	1,5
2. Beschikbaar uit CA middelen	4,5	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25
3. Extra middelen IenW verwerkt bij VJN	0	2,55	1,25	3,1	3,1	3,25
4. Totaal	**6,1**	**6,4**	**6,6**	**6,85**	**6,85**	**7**

De Minister van IenW zal bij Voorjaarsnota aanvullende middelen regelen in de eigen begroting. Hoewel er geen verplichting bestaat voor IenW, wordt er uit de eigen begroting aangevuld op de toegekende middelen uit het Coalitieakkoord (waarin 4,5

mln in 2022 en €2,25 mln structureel voor verdere jaren beschikbaar wordt gesteld). IenW heeft de berekeningen uit het KPMG rapport gebruikt voor de verlaging van de vaste tarieven tot circa USD 7 p.m om hier richting aan te geven. De bijdragen in rij 1 en 3 betreffen maximale bijdragen uit IenW begroting (in aanvulling op die van het coalitieakkoord) voor tariefverlaging t.o.v. de kostprijs.

1.4 Wat is het beoogde doel de maatregel?[1] En meer specifiek: Wat is de SMART of meetbare doelstelling?

Doel is het verlagen van de drinkwatertarieven t.o.v. hun kostprijs. De doelstelling is direct meetbaar, omdat de subsidie wordt toegepast op de maandelijkse drinkwaterrekening.

2. Beleidsinstrument (beoogde besteding)

2.1 Wat is het gekozen instrument/ maatregel?

Subsidies op de vaste drinkwatertarieven. Dit kunnen de nutsbedrijven direct doorvoeren op de drinkwaterrekening van de inwoners. Op Saba wordt de prijs van gebotteld drinkwater per fles verlaagd.

2.2 Hoe leidt inzet van het instrument tot de beoogde doelstelling (doeltreffendheid[2])? Wat is de onderliggende beleidstheorie? Is hiervoor een empirische onderbouwing aanwezig?

Lagere vaste tarieven en lagere prijzen voor gebotteld drinkwater leiden tot minder hoge vaste lasten per maand. Er is al ervaring met subsidiëring.

2.3 Hoe doelmatig[3] is de wijze van de besteding (de verhouding tussen kosten en effecten)? Is hiervoor een empirische onderbouwing aanwezig?

De subsidies worden uitgekeerd aan de nutsbedrijven (Bonaire en Sint Eustatius) en aan het openbaar lichaam (Saba). Hiermee wordt direct de drinkwaterrekening verlaagd voor afnemers. Het brengt weinig extra administratieve lasten mee. Er is reeds veel ervaring hiermee.

2.4 Hoe past inzet van het instrument in de instrumentmix? Zijn deze onderling consistent?

Het Rijk subsidieert ook incidenteel investeringen (aanvullend op de subsidie voor het vaste tarief). Dat is o.a. afhankelijk van de staat van de drinkwatervoorziening en beschikbaar budget. Het voorkomt vervolgens doorberekening van de investeringen in de drinkwatertarieven. Bovendien reguleert IenW de nutsbedrijven en openbare lichamen middels de Wet Elektriciteit en drinkwater BES. De ACM stelt kostendekkende tarieven vast.

2.5 Zijn er alternatieve instrumenten of maatregelen om het doel te bereiken? Waarom is hier niet voor gekozen?

Nee. In 2021 heeft IenW door KPMG een onderzoek laten uitvoeren naar de exploitatie van drinkwatervoorziening. Dit is mid november 2021 gedeeld met de Tweede Kamer. Opties anders dan subsidiëring konden rekenen op te weinig draagvlak en brachten veel bestuurlijke, praktische en juridische consequenties met zich. De optie 'verduurzaming van de elektriciteitsvoorziening' draagt wel bij aan de drinkwaterprijzen maar niet voldoende om af te zien van subsidiëring.

2.6 Hoe ziet de specifieke besteding van de middelen eruit? Hoe verhoudt zich dit tot het kasritme in het RA?

[1] Indien het de inzet van een extra instrument/middelen bij het behalen van een bestaand beleidsdoel (bijvoorbeeld intensivering van bestaand instrument) betreft, kan worden weergegeven welk aanvullend effect met aanvullende inzet wordt beoogd.

[2] De mate waarin de beleidsdoelstelling dankzij de inzet van de onderzochte beleidsinstrumenten wordt gerealiseerd (definitie RPE, ook effectiviteit genoemd)

[3] De relatie tussen de effecten van het beleid en de kosten van het beleid (definitie RPE, ook efficiëntie genoemd)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027 e.v
CA middelen	4,5	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25
Middelen op begroting IenW	1,6	1,6	3,1	1,5	1,5	1,5
Extra middelen IenW verwerkt bij VJN	0	2,55	1,25	3,1	3,1	3,25
Totaal	**6,1**	**6,4**	**6,6**	**6,85**	**6,85**	**7**

2.7 Wat is de p, wat is de q?

			Beschikbare subsidie voor tariefverlaging CA+ beschikbare middelen IenW					
	Aansluitingen	Vast kostendekkend tarief (USD/per maand)	2022	2023	2024	2025	2026	2027 e.v
Bonaire	11.231	$41	6,1	6,4	6,6	6,85	6,85	7
Sint Eustatius	1043	$94						

	Tarief drinkwaterflessen (per 3-5 gallonfles)	Tarief drinkwaterflessen met subsidie	Aantallen
Saba	$6-7	$3,50-4,50	Onduidelijk, afhankelijk van afnemers. +- 2.000 inwoners.

De tabel geeft het huidige aantal aansluitingen op Bonaire en Sint Eustatius weer en het vaste maandelijkse drinkwatertarief zoals vastgesteld door ACM voor 2022. Daarnaast geeft het weer hoeveel middelen voor subsidie er beschikbaar zijn voor komende jaren) om de vaste tarieven te kunnen verlagen.

Conform de berekeningen uit het KPMG rapport is het de verwachting dat de vaste tarieven met deze budgetten t/m 2027 tot circa 7 USD p.m.verlaagd worden en de tarieven voor de flessen drinkwater op Saba naar 3,50/4,50 USD (per 3 resp. 5 gallon fles). Dit is behoudens onvoorziene omstandigheden, extra groei in aansluitingen etc. De IenW bijdragen (zoals bij 1.3 aangegeven, in rijen 1 en 3) in aanvulling op die uit het Coalitiekoord zijn de maximale bijdragen uit IenW begroting (naast die vanuit het Coalitieakoord) voor subsidies voor drinkwatertariefverlaging.

2.8 Is het een optie om het beleid eerst in een kleinschalig experiment te testen alvorens over te gaan tot bredere uitrol?

n.v.t.: subsidies voor tariefverlaging worden al vanaf 2016 uitgekeerd.

2.9 Hoe vindt de uitvoering plaats? Ga daarbij in op:

- **Welke partijen zijn er betrokken?**
- **Welke verantwoordelijkheid heeft iedere partij?**
- **Welke kosten draagt iedere partij?**

Wat zijn hierbij de belangrijkste risico's bij uitvoering?

1) ACM: financieel toezichthouder.
2) Nutsbedrijven: zijn verantwoordelijk voor de productie en distributie van het drinkwater.

3) Openbare Lichamen: verantwoordelijk voor drinkwatervoorziening en volledig aandeelhouders nutsbedrijven
4) Openbaar lichaam Saba: verantwoordelijk voor de productie- en distributie van het gebottelde drinkwater.
5) IenW: is systeemverantwoordelijk, maar direct verantwoordelijke.
6) ILT houdt toezicht op kwaliteit en toegang watervoorziening.

3 Evaluatie (ex post)

3.1 Welke gegevens zijn er nodig om te evalueren of de doelstelling is behaald? Ga specifiek in op beschikbaarheid en kwaliteit van de gegevens

1) Subsidiebeschikkingen en verantwoordingen, voorzien van accountantsverklaringen
2) Berekening tarieven ACM: gebeurt o.a. op basis van de financiële gegevens van de nutsbedrijven.

3.2 Hoe wordt doelbereik, doeltreffendheid en doelmatigheid gemeten? Welk onderzoeksopzet wordt hiervoor gehanteerd?
- **Wanneer wordt er gemeten (nul, tussentijds, eindmeting)?**
- **Hoe wordt gerapporteerd over de (tussentijdse) uitkomsten?**

Zijn er herijkingmomenten? wat zijn hiervan de gevolgen voor het te behalen doel en de meetbare doelstellingen?

Subsidies voor verlaging van de drinkwatertarieven worden jaarlijks uitgekeerd en moeten ook jaarlijks verantwoord worden. Doordat dit met een jaarverslag incl accountantsverklaring moet, gebeurt dit vaak in Q3-4 van t+1, dus het jaar volgend op dat van de subsidieverlening.

3.3 In hoeverre is het doelbereik[4], doeltreffendheid en doelmatigheid vast te stellen? Zijn er bijvoorbeeld nog andere instrumenten of externe effecten die effect hebben op het resultaat?

Het is goed vast te stellen omdat de subsidie direct wordt doorgerekend op de drinkwaterrekening.

Verduurzaming van de elektriciteitstarieven kan leiden tot lagere drinkwatertarieven, omdat de productie van drinkwater met veel energieverbruik gaat. Echter is in het KPMG onderzoek (2021) geconcludeerd dat dit een positieve maar beperkte bijdrage levert aan het verlagen van de drinkwaterprijzen.

3.4 Wie is verantwoordelijk voor de evaluatie binnen het departement?

DGWB, Directie Water, Ondergrond en Bodem i.s.m. team subsidies van IenW (directie FIB)

3.5 Hoe verhoudt deze evaluatie zich tot de evaluatieplanning en tot de cyclus van beleidsdoorlichtingen (in welk jaar vindt de beleidsdoorlichting plaats)?

Er is in 2020 een beleidsdoorlichting uitgevoerd voor artikel 13 Bodem en Ondergrond.

[4] De mate waarin de beleidsdoelstelling wordt gerealiseerd (niet gerelateerd aan de onderzochte beleidsinstrumenten).